СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ — OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIV. Ч. 248. Джерзі Ситі, Н. Дж., пятниця, 23-го жовтня 1936. — VOL. XLIV. No. 248. Jersey City, N. J., Friday, October 23, 1936. THREE CENTS

РУЗВЕЛТ ЗНОВУ КРИТИКУЄ БАГАТИРІВ

ВУСТЕР (Месечусетс). — Поїздка Рузвелта по Новій Англії дала нагоду яким 1,500,000 особам не тільки привитати президента держави, але теж і почути від нього завваги щодо податків. Президент запевняв, що нові податки накладала теперішня адміністрація в такий сосіб, що брала під увагу, чи обтяжені податками особи є в спромозі ті податки оплатити. І тут, говорив президент, адміністрація була за демократію при оподаткуванні, а проти спеціяльних привилеїв для певної кляси. І ось та кляса багатирів, що звикла до таких податкових привилеїв, тепер не є задоволена з цього, що їй приходиться поносити такі податкові тягарі, які вона справедливо повинна була давно вже поносити. Звідси, говорив президент, походить і та велика опозиція багатирів проти демократичної адміністрації. Це опонують, казав президент ті, що ніби держаться „американської системи", під чим вони в практиці розуміють те, що можна вивозити американські капітали заграницю, щоб тим способом охоронити себе від плачення нових податків від доходів.

ВЕЛИКІ ПАРАДИ.

Президента, який відбув за один день 160 миль автомобілем, витали по дорозі величезні маси народу. В самім тільки Бостоні говорив президент до яких 125,000 людей, які зчинили йому величезну овацію. Не обійшлося тут підчас натовпу і від нещасливих випадків. Покалічених треба було відвозити до шпиталів.

МАТИМЕ ОСТАННЄ СЛОВО НА РАДІО.

НЮ ЙОРК. — На передодні виборів, по скінченій виборчій кампанії, оскільки мова про радіо, матиме президент Рузвелт останнє слово, яке буде передане через всі великі радіові стації. Говоритиме від 11тої години перед північчю. Перед ним, від 10-тої години до 11-тої буде говорити ґовернор Ландон, републиканський президент на президента.

ЛАНДОН ЗАДОВОЛЕНИЙ.

ЛОС ЕНДЖЕЛЕС. — Ґовернор Ландон задоволений зі своеї передвиборчої кампанії в Каліфорнії. Він певен, що сторонники Тавнсенда і Лемке перейдуть на републиканський бік і в той спосіб в останній хвилі перехилять виборчі обрахунки на републиканську сторону.

ЗАКИДУЮТЬ ОБМАН ПРИ РЕЄСТРАЦІЇ.

НЮ ЙОРК. — „Товариство для чесного голосування" закидує, що підчас останньої реєстрації списано ошуканчим способом яких 240,000 осіб, які не мають права голосувати. В тій справі ведуться уже доходження.

НАЗИВАЮТЬ „ЛЕЙБОР ПАРТІ" КОМУНІСТИЧНОЮ.

МІНЕОЛЯ (Лонг Айленд). — Републиканська орґанізація повіту Насав проголосила, що т. зв. „Амерікен Лейбор Парті" є організацією комуністичною. А що вона веде кампанію за вибір Рузвелта наново президентом, запротестовано проти цього, щоб дозволити цій „комуністичній" партії відбувати віче в справі виборів. Дозволу відмовлено. Зате дістали дозвіл на віче соціялісти, а ці знову згодилися дати слово на вічу і представникові „Лейбор Парті".

ПЕКАРСЬКИЙ РЕКЕТ.

НЮ ЙОРК. — Відкривши ресторанних рекетірів прокуратор Дюї взявся до боротьби з пекарським рекетом, який являється третім найбільшим рекетом в Ню Йорку. Вже переведено в тім напрямі ревізії в канцеляріях цього рекету.

БЕРУТЬСЯ ДО СВІТОВОЇ ВИСТАВИ.

НЮ ЙОРК. — Підписано контракт в справі будови Адміністраційної Палати на Світовій Виставі в Ню Йорку, яка відбудеться в 1939 р. Будинок коштуватиме $900,000 і має бути готовим до серпня 1938 р.

ЗАПОВІДАЄ ПОВОРОТ МОНАРХІЇ.

НЮ ЙОРК. — Вікторія, бувша еспанська королева, покидаючи Америку, подала заяву, що її молодший син незабаром засяде на еспанськім королівськім троні. Вона теж сказала, що „повстанчий рух" в Еспанії не є ніяким рухом „фашистським", а тільки обєднаним рухом ріжних політичних партій, що є проти большевиків.

НЕ ДАЮТЬ БРОВДЕРОВІ ГОВОРИТИ.

ТЕР ГОТ (Індіяна). — Вже другий раз на протязі трьох тижнів стрінули неприємности Ірля Бровдера, комуністичного кандидата на президента, коли він хотів тут виголошувати свою кандидатську промову. Першим разом його арештовано, а тепер обкидано яйцями і томатами. Відїзджаючи до Ню Йорку Бровдер висказав надію, що „може прийде час, що й в Тер Гот буде пошанована конституція", а тим самим буде свобода слова і для нього. Ґубернатор стейту напятнував арештування Бровдера як незаконне.

НОРМАН ТОМАС ПРО МОСКВУ І ВИБОРИ.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ. — Норман Томас, соціялістичний кандидат на президента, заявив, що Москва наказала американським большевицьким лідерам попирати кандидатуру Рузвелта, бо вона цього переконання, що на випадок военного заворушення Рузвелт буде для Росії більш прихильним ніж Ландон. І ось тому тепер представляють Ландона як „єдиного ворога робітничої кляси", згідно з вказівками Третього Інтернаціоналу.

ЩО ПОРОБЛЯЄ „УКРАЇНСЬКИЙ" ПРЕЗИДЕНТ.

Як відомо, советська „українська република" має навіть свого „українського президента". Називається він Петрозський. На днях викликано його до Москви й доручено „високу місію" — роздати ордери визначним московським командантам. Московське доручення „український президент" виконав як належить і в кінці урочисто виголосив обширну промову на теми.. „общерусскаво патріотизму".

НА КОРДОНІ.

Салдат советської кордонної сторожі Гусев (москаль) стояв на нічній секретній варті 30 метрів від границі з Галичиною і побачив якусь постать, що переходила границю з наміром зайти на советську територію. Гусев заалярмував решту варти й після перестрілки з невідомим його забили. Як каже советська преса, при невідомому знайшли револьвер, пакет з перцем, плашку з хемікаліями (перець, щоби при переслідуванні засипати очі, а хемікалії, щоб уводити в блуд сторожевих псів) і папери з яких виявляється, що він мандрував в Україну з революційними завданнями.

Москаль Гусев, що проявив „бдітельность", дістав нагороду від керівника „українського" ГПУ, Баліцького.

ВСЕ ПО СТАРОМУ.

В цьому році советська влада заповіла широкі реформи середньої й високої школи. А ось почався шкільний рік і все лищається по старому... На вузах і втузах України майже ніде до навчання не приступлено. Нема готових приміщень, лябораторій, викладачів і т. д. Показується, що наркомпрос „не вспів" навіть підготовити пляни навчання...

У КАВНАСІ ПОМЕР ПРИЯТЕЛЬ УКРАЇНЦІВ.

У Кавнасі (Ковно) помер молодий письменник і журналіст Вол. Андріукаітіс, приятель українців. Більшість свого життя пережив в Україні. Написав він 5 великих історичних повістей, з яких одна п. з. „Крівава Воля" це змалювання боротьби в Україні.

ДО МОСКВИ!

В останньому місяці з України вивозять що дня до Москви понад 1,000 тон кавунів і мельонів. Призначають їх для підгодування „столиці всіх трудящих"... Цікаво, чи багато доводиться їсти тих кавунів і мельонів українським селянам?...

ДО ЧОГО ДОВЕЛИ ЖИДИ.

У Слободі Болехівській, пов. Долина, арештовано 20 осіб, між ними студента політехніки М. Бузька, цілий виділ читальні „Просвіти" і полову Кружка Р. Ш. в Церківній. Арештовано їх на донос місцевих жидів, які зажадали від староства поліції, бо, мовляв, селяни готовлять протижидівський погром. Поправді селяни зорґанізували оборонну варту, бо розійшлися слухи, що на церкву і читальню мають напасти комуністи.

СМЕРТЬ ЧЕКІСТА.

У Києві вмер визначний комуніст Неживий, як подає преса, „від нещасливого випадку". В часі українських визвольних змагань і аж до 1924 року Неживий працював на відповідальних постах у Чека, де виявив себе „відданим сином партії в боротьбі з бандитами". Брав жваву участь в переведенні насильницької колективізації українського села. В останніх часах займав пост члена київського обкому компартії.

В некрольозі вказується, що Неживий народився в 1902 році й до революції працював наймитом і учнем на заводі. Після своеї партійної і чекістської карієри в 1930 році був призначений професором катедри діялектичного матеріялізму при комуністичному інституті. Став отже „вченим" на 29 році свойого життя. Доволі скоро, особливо коли узглядднити, що до 18 літ був майже неграмотний. Чи не тому якраз советські студенти визначуються такою „високою" культурністю й освітою, що їх навчають подібні „професори".

НЕЗНАНИЙ ОБРАЗ ШЕВЧЕНКА?

Київські „Вісті" повідомляють, що підчас інвентаризації музею російського мистецтва в Києві відкрили незнаний досі образ кисти Тараса Шевченка. Образ був такий знищений, що годі було навіть означити його тему. Про його походження говорить тільки напис польською мовою на відворотній сторон: „Дівчина розмовляє з козаком". Зразок малярства Шевченка".

МУЗИКАЛЬНІ КОРОВИ.

Вийшла з друку брошура Юр. Татієра, годівельного інспектора, що займається справою молочности коров. Автор переводив систематичні досвіди і зладив статистичну табелю. Його досліди виказали, що корови, доені при звуках музики, давали 28 проц. більше молока ніж у нормальних умовинах. Автор брошури доходить до висліду, що корови люблять слухати музики, яка причиняється до видатности молока та підносить процент його товщу. Ствердив також, що корови, які в часі доення поводяться неспокійно, під впливом музики успокоюються.

НАВІТЬ ПСИ ВИГИНУЛИ!

Перед революцією існувала в Україні спеціяльна раса псів, під назвою „вівчарі". Ці пси визначалися виключними якістями, як сторожі житла, худоби і т. п, й фізичною силою. Один вівчар легко міг перемогти в двобою вовка.

Як сповіщає „Соц. Землед.", тепер ця раса цілком згинула в Україні. Представників можна знайти дуже рідко. І ось советський уряд зорґанізував спеціяльну групу ветеринарів та зоотехніків і доручив їм „мобілізувати" тих псів, де вони ще залишилися, приміщувати їх у спеціяльних питомниках і вживати заходів до відновлення цієї раси.

НЕ БАГАТО ТРЕБА, ЩОБ ЗГИНУТИ...

Викладач на курсах пропаґандистів у Ростові, Халілов, на черговій колекції в доповненні до історичного матеріялу читав звіти про останній московський процес і запитав курсантів, чи не вважають вони, що в тому процесі є певні неясності. Цього було досить, щоби по доносі Халілова негайно заарештували як „троцькіста-терориста"...

ГОЛОДНА УКРАЇНА — ГОЛОДНИМ ЕСПАНІ.

За повідомленням московської радіостації колхозники в Україні жертвували один свій трудодень для рятунку голодних еспанських революціонерів. У радіо зацитовано слова популярної на Україні ударниці - колхозниці Гнатченко про необхідність помочі для борців за пролетарську справу. До тадої помочі просто зобовязані українські колхозники, які, мовляв, „упливають у добробуті" (дослівно!).

ВИСТУПИ ЧЕСЬКОГО ХОРУ В УКРАЇНІ.

З Києва до Одеси приїхав чеський хор „Тіпографія", якого концерти в Москві, Ленінграді і в Києві пройшли з величезним успіхом. Особливо в Києві — як повідомила одеська радіостація — чеський хор зустрінувся з великим захопленням.

ЗА ФАЛЬШУВАННЯ ГРОШЕЙ.

В процесі проти фальшівників грошей, що відбувся перед львівським судом присяжних, запав присуд, на основі якого засуджено: головного обвинуваченого Якобше на 6 літ, Анну і Марію Пташник та В. Ґданського по 4 роки вязниці, а М. Тененбавма на 2 роки вязниці.

В „РАЮ".

З одного села збаразького повіту пишуть до „Голосу Нації", що селяни бачили коло 4. серпня ц. р. таку подію. В селі Хатки, що лежить над Збручем (по советському боці), косили селяни гречку. При косарях стояв один чоловік із крісом. В одній хвилині один із косарів перестав косити. Тоді наглядач звернувся до нього й щось балакав, вкінці змірився з кріса й вистрілив. Косар упав, а наглядач мірив дальше на косарів, які косили дальше. По кількох годинах приїхала по вбитого фіра й забрала його.

СПРОТИВ СЕЛЯН В РУНҐУРАХ.

Громадська рада в Рунґурах коло Коломиї вирішила відібрати громадський ґрунт, виарендуваний місцевим селянам, що не платили чиншу. В четвер, 10. вересня ц. р., рунґурський солтис разом із мірничим пішли відбирати селянам виарендувані парцелі. Селяни, узброєні в коли, не пустили їх, так, що солтис і мірничий ледви вернулися до села. Покликана поліція арештувала провідників спротиву й відставила їх до вязниці в Коломиї.

ЗАГАЛЬНИЙ НАСТУП ПОВСТАНЦІВ РОЗПОЧАВСЯ

ЕНДАЄ (Франція). — Сконсолідувавши свої позиції еспанські революціонери розпочали загальний наступ на Мадрид. У цьому наступі вони вже захопили останнє місто з північно-західньої сторони Мадриду. В наступі беруть участь літаки, що бомбардують позиції урядових військ. Сім урядових літаків, які пробували відплачуватись, зістрілено.

МАДРИД. — У Мадриді сконцентровано біля сто тисяч міліції, яка рішена обороняти столицю до останнього. Ця міліція не є добре зорганізована та не має належного військового вишколу. Також загрожує їй брак харчів і амуніції. Кілька тисяч еспанських жінок машерувало на днях вулицями Мадриду, заохочуючи еспанців вступати до міліції.

ЛОНДОН. — Після відомостей, що їх одержав британський уряд, ліві залоги в Картаґені, в Еспанії, щоб відімстити наїзд революційних літаків на місто, повбивали усіх арештованих прихильників революції. Якраз проти таких випадків, пару днів тому, протестував британський уряд, та пропонував обом еспанським воюючим сторонам не вбивати арештованих, тільки взаїмно їх вимінювати. У відповіди на цей проект офіційний часопис лівого уряду „Клярідад" написав, що „вовки і вівці не можуть шукати якогось порозуміння".

СОВЄТИ ПОМАГАЮТЬ ЛІВИМ.

МОСКВА. — Минає день за днем як совєти загрозили, що зачнуть чинно вмішуватися в еспанські справи, одначе цих погроз не виконують. Покищо вони піддержують еспанських червоних тільки харчами. Цими днями виїхав з московської пристані новий корабель, наладований харчами, призначений для лівого мадридського уряду.

ФРАНЦУЗИ НЕСПОКІЙНІ З ПРИВОДУ МОСКОВСЬКИХ ПОГРОЗ.

ПАРИЖ. — У Французькому парляменті була жива дебата над тим, що робитиме Франція на випадок коли совєти зачнуть втручуватися активно у справи Еспанії й тим спровокують до проти-акції Німеччину та доведуть остаточно до війни. Міністер закордонних справ Дельбо рішуче відповів, що Франція заховає тут невтральність і не дасться спровокувати до війни.

НІМЕЦЬКО-ІТАЛІЙСЬКІ РОЗМОВИ.

БЕРЛІН. — Відвідини італійського міністра закордонних справ Чіяна показалися зовсім успішними. Німецький уряд не лиш приймає його дуже сердечно, та показує йому свою мілітарну силу, але теж приходить з Італією до умови, як треба поступати в обличчі комуністичної загрози, що нависла над Европою. Обидві сторони обговорювали теж можливість створити в Центральній Европі протикомуністичний фронт. Також рішили, щоб молодь німецька приїздила у відвідини до Італії, а італійська до Німеччини, та в той спосіб скріплювала культурні звязки. До формального заключення якогось договору прийде під кінець цього тижня.

АНҐЛІЯ КУПУЄ АМЕРИКАНСЬКІ ЛІТАКИ.

ЛОНДОН. — Політичне положення в Европі стає так гарячим, що Анґлія, якої фабрики день і ніч працюють над виробом літаків, рішила ще крім того звернутися до американських фірм та замовити у них 1400 военних літаків. Але ці літаки мусять бути виконані перед 1939 роком, в противнім випадку анґлійський уряд хоче собі застерегти тяжкі відшкодовання. До цього кроку змусила Анґлію Німеччина, яка в застрашаючий спосіб збільшує свою повітряну фльоту.

ЗАПЕРЕЧУЮТЬ ПРИЇЗД СТАЛІНА ДО АМЕРИКИ.

МОСКВА. — Советські офіційні круги заперечили вістку, яка розійшлась була пару днів тому по Америці, що Сталін приїздить до Америки, щоб піддатися лікуванню славного американського лікаря Гапкінса з Балтімор. Вони кажуть, що мають досить своїх спеціялістів; а колиб навіть треба було чужого, то вони спровадилиб його до Москви. Та передівсім вони говорять, що Сталін не потребує ніякого лікаря, бо він є у повному здоровлю.

НЕЗАДОВОЛЕНІ З РИМУ.

БІЛҐОРОД. — В Триесті, що знаходиться під італійською владою вийшло непорозуміння між 70,000 словінцями і хорватами і католицькою владою, у висліді якого ці 70,000 готові перейти на православя. Епископа Фоґера, який обороняв права словянської мови, та якого згадані словяни дуже любили, Ватикан усунув на домагання Мусолінія. Тепер по його усуненню, знова змушують словян уживати по церквах італійської мови.

ЧЕМНІСТЬ АНҐЛІЙСЬКОЇ ПРЕСИ.

ЛОНДОН. — З огляду на особу короля, анґлійська преса наложила на себе добровільну цензуру, та зобовязалася не подавати ніяких відомостей про розводовий процес пані Сімпсон, що тепер відбувається в анґлійському суді. Пані Сімпсон є близькою приятелькою короля Едварда й кажуть, що мабуть він з нею ожениться. Тільки один часопис зломив цю мовчанку й написав, що коли король Едвард захоче женитися зі звичайною жінкою, ще й до того розвідкою, то може це робити, бо йому цього закон не забороняє.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.,
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of tl Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число з пятниці (з англійською частю):		Friday's issue (witr Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзи Сити і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Three months	$2.50

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ПРИНЦИПИ, А НЕ ЩО ІНШЕ

Питають нас; Як це розуміти, що є в нас люди, що літами стоять в однім таборі й ніби розпинаються за якусь ідеольогію, а потім ніби нагло заявляються ніби в якійсь опозиції, видвигають якісь ніби „принципові розходження" та руйнують те, що передше допомагали будувати.

Що так воно буває, як вище сказано, про це всі ми знаємо. Та легко ствердити факт, але вже тяжче видвигнути те все, що є причиною таких явищ. Та нам здається, що одно дасться цілком певно ствердити. А це те, що в тих усіх „розходженнях" не відграють ніякої ролі якісь принципи. І це найсумніше з того всього. Бо якби не заважували особисті амбіції й порахунки чи особисті урази та кривди, то люди підносилиб завжди справу, а ніщо інше. А як стоялаб на першім місці народня справа, то ми чулиб тоді менше про особисті кривди, а більше про кривду, яку робиться справі. І ось тоді всяка опозиція мусілаб звернути всю свою мізкову спосібність на принципи, на те, якими способами краще й розумніше можна допомогти ідеї. Тоді виставлюваноб нову програму праці. Тоді обговорюваноб методи, яких треба вживати, щоб міг бути виконаний новий, так би сказати, опозиційний плян народньої праці. І колиб люди покидали один гурт, а приступали до другого, чи творили цілком новий гурт, щоб виявити більшу активність і більший розум в громадській роботі, то це можнаб розуміти. Бо в такім випадку, хочби і були тертя, люди говорилиб чи писалиб про якісь принципи, про якісь нові пляни і нові методи праці. А тоді громадянство малоб нагоду роздумувати над ріжними плянами і над ними дискутувати та їх вирішувати. А це знову булоб збагачення нашої громадської думки й активности. Але чи так є?

У відповідь на це останне легко ствердити, що справа з „розходженнями" мається так, що це розходяться особи дуже часто для особистих чи інших причин, а принципи тут ні при чому. І ось тому вся та „опозиція", яка десь тут і там часами виринає, є така дрібненька, бо вона нічого нового, розумного й принципового не видвигає. Вона часто така собі паршивенька, бо бракує їй розуму і розумних аргументів. І тому саме вона хапається за брудну роботу очорнювання не тільки осіб, але й організацій, підсуваючи їм нечесні вчинки. Ось тому то треба вважати таких людей, що так поступають, руїнниками і звідниками народу, себто народніми шкідниками, які нічого самі не будують, а тільки нищать те, що вже з трудом збудовано.

О. С.

ЧИЯ БУДЕ ВОЛИНЬ

На шпальтах польської преси чимраз частіше можна знайти дописи з наших земель: Лемківщини, Гуцульщини, Полісся і Волині.

Про характер тих дописів нема що багато розводитися: все це дурення себе самих, от, мовляв, „нарід без імени", „тутешні", дуже добрий матеріял на денаціоналізацію.

Але часом, заведений у своїх асиміляційних надіях, той чи інший польський подорожник таки **вимовить правду** про дійсний стан річи і тоді цікаво познайомитися з таким дописом.

Знаний публіцист Ксавери Прушинський друкує у „Вядомосцях Літерацкіх" репортаж з Волині. Отже зараз по прилученні західної Волині до польської держави зачалася інтензивна боротьба між українцями і поляками за культурне, політичне й економічне обличчя тої землі.

„Боротьба за польскість Волині не розігравалась на терені адвокатських канцелярій і урядничих посад, отже не знайшла ентузіястів. Життєвим і суспільним учителем людей зпід Дерманя став молодий чоловік зпід Львова, галицький українець. Мав зрештою перевагу над поляком, бо був тому людові без сумніву ближчий. Розкривав перед молодим волинським селянином обрії національного життя, нові, незнані, величні. Будував йому життя українське, економічне, політине, культурне, кооперативне. Набував в імені цеї нової, первісної (?), але безсумнівної культури ще одно, незнане тому селянинові право до Волині. Було ясно, що є то нове право культури, протиставлюване давньому (?) польському праву. Польська держава не могла протиставити тій течії іншого, рівного йому і в інтенціях і цілях напливу". Виростала культура українська. А міродатні чинники польські бачили в тій культурі лише неминучий, бо залежний від приголомшуючої більшости, національний (український) її склад. У тих умовинах мусіло прийти те, що завше лежить у змозі фізично сильних, а психічно безрадних: „зломання", зломання цілої культурної праці української насильницькою рукою.

Знищено кооперативи, знищено шкільництво, знищено Просвіти, йде похід на церкву. А що приходить натомісць? Приходить властиво ніщо і — пише Прушинський — підземні рухи.

Ясна річ, що автор теж, як і ті міродатні чинники, яких він ніби поборює, стоїть за асиміляцію українців на Волині, лише за асиміляцію повільнішу — спершу господарську і політичну, а потім культурну А всеж цікаво, що він підмічує невдачу офіційних заходів зденаціоналізувати Волинь. Цікаво, що він підкреслює (бо мусить), що „зломання" української праці наступило тому, щоб відібрати в українців великої ваги титул уважати себе правним посідачем тої землі, титул, який дає організація культурна, економічна і політична країни. Цікаве ствердження, що, знищивши ту, українську, організацію, офіційні чинники принесли лише дезорганізацію. Цікаве ствердження, що як рівний з рівним на полі культурнім і економічнім поляки з нашими волиняками боротися не встані. Як люди, „фізично сильні, але психічно безрадні".

Помиливсяб той, хто з таких статей виводив би висновки про зміну наставлення польської преси і суспільности до української справи. Цеї зміни нема і не буде. Але, як вирване обставинами признання своєї „безрадности", ця стаття цікава.

Гадаю, що нам не треба бути вже такими страшними песимістами. Боротьба йде, але надія на остаточну перемогу кріпшає.

ЗМІНЛИВІСТЬ ПОЛІТИКИ

(Німеччина й Італія).

Майже кожний день приносить якісь зміни в міжнародній заграничній політиці. Девалюація франка й інших валют, включаючи й італійську ліру, виповідження мілітарних договорів Бельгією, приступлення й відступлення Росії від пакту невтральности в справах Еспанії, проголошення диктатури в Австрії, поїздка італійського міністра Чіяна до Берліна в цілі формування протикомуністичного бльоку — це події двох останніх тижнів.

Між тими подіями є такі, що на перший погляд виглядають противорічні, непослідовні, ніби без якоїсь політичної льогіки. От хочби відступлення Італії від золотої стопи. Здавалося, що коли Франція обнизила свого франка, то Італія не піде за нею, тільки лишиться у так званому „фашистівському" таборі. Одначе Італія пішла за Францією. З приводу цього світова преса розписалася, що видно, що попри малі тертя між Італією і Францією, їх вяже таки більша дружба і більша спільність інтересів ніж вяже Італію з Німеччиною. Були й такі голоси, що поспішно пояснювали італійську девалюацію як „великий успіх" політики Блюма. Частинно думала так і Німеччина й на сторінках своєї преси не скривала свого незадоволення.

Одначе не минуло два тижні, а вже італійський міністер закордонних справ вибирається до Берліна, щоб навязати з урядом Гітлера дружні відносини, а навіть, можливо, щоб заключити з ним тиху умову в цілі поборювання комунізму та інтернаціонального соціялізму що його чільним представником на Заході Европи є якраз нинішній французький премієр Блюм.

На тлі воєвничих промов і погроз німецьких та советських лідерів дивним виглядає і такий політичний випадок як заява німецьких експортерів, що німецько - советський торговельний договір не буде зірваний та що німці прямуватимуть до того, щоб збільшити свій експорт до Советів.

У цих подіях здається нема ніякого пуття. А всетаки їх не треба вважати випадковими. Італія „зрадила" на фінансовому полі Німеччину тому, що їй так було вигідніше. Вона осягнула вже була на полі економічної самовистарчальности такий вершок, який тільки у своїх убогих обставинах вона могла осягнути. Після цього свого досягнення на полі економічної самовистарчальности для Італії вигідніше прилучитись до бльоку свобідної міжнародньої торговлі, до якого через обниження франка включилася Франція. Німеччина не могла цього зробити, бо її перебудова економічної самовистарчальности знаходилася щойно в половині дороги.

Але коли Італія покинула Німеччину на фінансовому полі, то це ще не значить, що вона опустила Німеччину зовсім. Фашизм і націонал-соціялізм, як фільософічні науки, мають дуже багато спільного. В першій мірі вони є запереченням комунізму й інтернаціонального соціялізму та в сучасну пору являються найголовнішим заборолом проти большевицької язви. Інтернаціональні, комуністично - соціялістичні та ліберальні течії прямують дуже послідовно до того, щоби повалити фашизм і націонал - соціялізм. Тому на цьому відтинку Італія і Німеччина є „приятелями" та мусять кооперувати.

Але, коли Італія і Німеччина кооперують на ідеольогічному, протикомуністичному фронті, це ще не значить, що вони кооперують також на кожному іншому політичному відтинку. Терням, яке вічно коле Італію і Німеччину, є Австрія. Гітлер хоче прилучити Австрію до Німеччини, бо в нинішній Австрії живуть самі німці. Сам Гітлер походить з Австрії. Та проти такого прилучення є рішуче Італія. Прилучивши Австрію до Німеччини, німецька політика здобула би рішальний вплив на центральну Европу. Через те вона також стала би безпосереднім сусідом з Італією; а Італія має в себе біля 300,000 тирольців, яких вона хотілаб винародовити. Сильна Німеччина могла би зчасом зголосити своє право до цих тираольців. Прилучивши Австрію до себе, Німеччина через це не відсунулась би також дуже близько до Адрійського і Середземного моря й сталаб через те грізним торговельним та політичним суперником Італії на тих територіях, які Італія нині вважає майже монопольними.

Але хоч Італія виступає й виступатиме гостро проти всякої німецької спроби прилучити Австрію, то це ще не значить, що вона хоче цілковитої слабости Німеччини, як цього хоче, наприклад, Франція. Італія цього не хоче. Сильна, але не засильна, Німеччина є страхополохом для Франції й Англії, а це Італія хоче використовувати для себе. Зі страху перед Німеччиною Англія і Франція стоять в ласку Італії та стараються за всяку ціну затримати її на свойому боці. Якби не загроза з боку сильної Німеччини, то минулого року в часі етіопського конфлікту Англія булаб цілком певно виповіла війну Італії. Колиж Англія цього не зробила, коли з упокоренням уступила Італії, то виключно тому, що боялася, щоб Німеччина не скористала з цього конфлікту й не простягнула своїх впливів над сходом Европи. Німецька сила, хоч не брала участи у цьому конфлікті, фактично врятувала Італію. Та можна припустити, що колиб Мусоліні був не розчислював на цей страх Англії перед Німеччиною, то був би своєї етіопської виправи ніколи не розпочинав. Бо вразі англійсько-італійської сили під її боком, на Середземному морі, є зовсім їй не довподоби.

В міжнародній політиці кожда держава прямує до вдержання такої рівноваги, щоб вразі потреби вона сама могла рішити терезки в такий бік, який бде для неї корисним.

НЕ ПЛАЧ, НЕНЕ УКРАЇНО!

Не плач, Нене Україно,
Не плач, не журися,
На нас, синів соколиків,
Любо подивися.
Глянь, ростем ми, як ті цвіти
В літі серед поля,
А за нами вже для Тебе
Всміхається доля.
Всміхається цілим серцем,
Аж любо дивитись,
Недовго вже Тобі, Нене,
Долею журитись.
Ти вберешся в цвіт проміння
Як царівна красна,
Твоя слава, як та зоря,
Вовік не погасне!
Стоятиме на вік віки,
Поки світа й сонця,
Завше буде виглядати
Весела з віконця.
Коло волі на сторожі
Ми будем стояти
І ворогів геть від Тебе
З вітром проганяти!

Микола Горішний.

Улас Самчук.

ВІЙНА І РЕВОЛЮЦІЯ

Друга частина „ВОЛИНІ".

Передрук забороняється. — Авторські права застережені.

(37)

Почали підводи зі села в „наряд" брати. Селяни це стійкою звуть. Заберуть підводу до штабу, поставлять на добу і дощ, не дощ, сніг, не сніг, стій, чапи, поки який хлюст зі сестрою на гулянку не зволить проїхатись. А спробуй, слово скажи... Морда твоя тріщатиме, бо така нечисть запальна, мов порох. Нерви... Все нерви. Безсонні ночі з бабами. Одеколон, що пили, мов воду. Спірт зі шпиталів сестри викрадали і пропивали, лярви прокляті.

Це твориться по цілому запіллю фронту. А там на фронті тисячі тисяч умирають. Кров ллється, де тільки глянь. І це бачить дядько і кожна дитина. „Паничики" — стало лайкою.

— Ех, каже бувало Матвій. — Хоч і кажуть, що не буде з Івана пана, але я думаю, що з кожного Івана ліпший був би пан, як оті хлюсти. Виродились... Нема в них крови живої. Шкіра їх поту ніколи не пропускала, а піт зїсть людину. Працею виганиться піт з нутра...

Ого. Матвій навіть і до такого дійшов. І як не дійти. Хібаж людина дерево, чи тварина безмовна? Хібаж йому очі не так на світ дивляться, як у мудрого сотворіння, що бачить біле, чорне, добро і зло?

От тільки життя сотужне пішло. Сніги ранні вергнули з неба. Маршові роти йдуть тьма-тьмою без настанку і кінця. До Матвієвої „халупи" десяток впхнуть і повернутись ніде. Сім душ своїх, десять чужих... Сідають і так сидячи сплять. Дихати нема чим. Колиб хоч махорнею не чадили.

Вечором плиту розпалять, „кипяток" на чай варять, жлоктять кацапи по двацять склянок чаю. Цукру досить. Володька по булки пішлють. Сам Матвій у самий кут забеться, день на піч. Там справжня лазня. За махорчаним димом його зовсім і не видно. Настя коло плити душиться. Груди її диму не переносять. Кашель усі нутрощі вириває.

Москалики просять; — Купі, матушка, палатку*). Дьошово, Полтінік даш і бері.

— Ее, москалю. Ми вже тих палаток накупили, що й не знаємо, де їх дівати.

*) Палатка — грубе полотно, вживане до вітрил або шатер.

— Трідцять капеєк дай і бері... Всьо одно на фронте брошу...

— Та кажуж, що нема куди дівати. Ось дивіться, у нас усе з палаток. І штанята лобурям з палаток поробила. І старого палатками вбрала, і сама з ніг до голови в палатках...

— Ех!... Нєгде і картішкі сиґарнуть та!... Скотская, мать єйо поперьок, жість! Хахли не умеють жіть... Баґатиє, а дуракі...

— Зачем, атец ізбу такую вистроїл? Лесу чтоль мала'-ть? — виспівує ярославець.

— Ми тільки у тисячу девятьсот тринадцятому ґоду сюди перебралися, — вибачливо і старанно заявляє Матвій десь зза хмар, з найвищого престолу хатини. — Не „в моготу" було все разом. Банк платили, довги великі мали, проценти сплачували. Думали, це все „на время" тільки, а тут війна „грянула"...

— А ти і вайну по шапке... Строй і тодька... й — додає вятчак.

— Недзя. Старий вже я. Сам усього не попну. Всі „плотники" на фронті, а з бабами яка робота...

— Вєстіма, — замикає саратовець. — Куда там у вайну. Кой чорт у вайну работ' занятся хатіт... А нам та вот і плажітся некуда... Вот жість, тетка ея с'ума сашла... Начто матушка кряхтела, када раділа?... Вот уже етава нікак не ждала, чтоб нам і картішкі розлажіть неґде била...

Ех, Валинь, ґром єя бєй, проклятую! — лютує рязанець. — У нас та... Вабче хахландія не страна, а недаразумленіє... На кой чорт защіщать єйо... Рязань мая далеко... Пусть єйо немец берьот!...

Пють чай. Перед кожним мішечок цукру. Заїдають булочками. До чаю яблучка кришать. Хахландію останніми словами здоблять, Матвієві хатчину „в щепкі розпльовують" і все „уґли радния" згадують. Кожному, видно, своє нав'мі...

Матвія духота з печі жене, дим очі вигризає. Але й на полу місця нема. Його дебела постать страждає. Кості за цілий день досить видержать і нема де розікласти їх для відпочинку.

На полу в куті дебелий вояк розлютився, розклав „вещевой мешок", виймає сало і їсть. Матвій підсідає до нього й вибачливо пояснює, чому він таку малу хату має. Не можна було, мовляв. Це вже на третьому місці будується.

Вояк доїв добрий шмат сала і собі почав.

Тее, — починає він з протягом. Видно, полтавець... От ти там білобрисий, — тикає він пальцем у рязанця... — Чово так розкудкудахтався? Якого чорта холяву свою з рідкими вусами дереш... Волинь ти лаєш, хахландію розносиш... А зря... Жалько, чорт бери, що топчешся ти тут своїми клишавими лапами. Старика от ругаєш... Але коли, так сказати, правду за чуба взяти, та тобі одному з другим перед балами твоїми поставити, то вийде, що ти один з другим тільки й життя взнав, що тут. Нє, нє. Не дуйся. Оце ти в себе коли бачив? — згріб полтавець у широку долоню торбину цукру і потрусив нею над головою... Дулю ти в себе бачив. Чаєм без сахару заливався та жер тюру. Да, да! Не протестуй! Терпеніє! Злість емне бере, що ви, сукини сини, влізете в чужу хату і вдаєте, що гаспада якісь... А дома в курятнику коптився, при лучині воші лущив, на полатях боки відлежував. Ось тобі зайдеш у якійнебудь рязанщині... Міхайловка чи Вшіловка, чи якась Розплюєвка в лісах заборсалась. Ізба стоїть. Уліз і не знаєш куди. Чад, бруд. Свиня тут же рядочком рилом мудрости розводить. Далі полаті. ДДвох-етажна така тобі хванаберія на двацять душ, як у тюрмі. Йдуть спати і батько наказує синові: ти вот Мішка-та, нє трясі са снахой целу ноч... Вам би всьо, щенкам, куралєсіть!... — Щоб не змилитись, то мати у лаптях спить... Да, да! Не валнуйсь, не валнуйсь... Бачу, дмешся, правда очі тобі коле.

Полтавець у силу входить, руки в хід пустив і колотить кулаками дим. Повітря нагадує океан на мапі. Кацапи лютують, але полтавець міцно держить стерно своєї мови. Кацапські слова з прихрапом, з присвистом носа передає...

— Та ти, каже, бачив колинебудь у себе яблоко? Чи пробував коли булку? Чи знаєш ти, де вона росте і з чого її роблять. Ти он навіть не знаєш, з якого боку їсти її, он і зараз знизу почав. Та у вас навіть ложками не вміють їсти, а кладуть у рот лопаточками.

Рязанець нарешті не видержує. — Врьош ти, сукін син! Вот как заєду в твою ряжку...

— Фі-фі-фі! Тільки підходь! Як мазну у твою сплювачку!... А це ти бачив?... — розгорнув полтавець хустинку, а там Ґеорґій і медалія...

Це вплинуло на рязанця. — Замовк! Так, так — каже полтавець. — Краще от замкни своє рило й мовчи. А то: а на кой чорт ваюю? А чаво хахландію защіщаю. Тьху! Грім тебе ясний побий! Кликали ми тебе сюди? Просили? То йди собі до чортової матери в свою кацапію і не псуй тут воздуха. Ая. За що ми воюєм? А за що наш брат кров ллє? За Волинь? Неєт брат. За мазурські багна, за Варшаву за Карпати! Ти от, сукин син, напевно по окблодках прошлявся, а я третій раз на фронт йду, пять ран і оцю чепуху „за атлічіє" дістав... Ех, ви, ви! Сохами землю драпаєте. Дерев'яною бороною скородите, а дереш носа... Хами ви, от що!... А тут на дядька напав, що хати тобі ще — покоїв не виставив, щоб ти хоч раз на жість у чистому полежав. Дрянь ти! Морда твоя ослячa!...

Полтавець розійшовся до того, що, здавалось, зірветься і почне бити всіх тих кацапів. Щоки розчервонілись, очі заблищали. Слова вилітають з уст, мов удари сокири. До сварки вмішався вусатий бесарабець. Цей слухав, слухав: — Ша, кіндер! Да ну вас до ста бісів! Якого диявола розприхалися... Брось!

— Нее! Я йому докажу, що...

— Та брось, Коваленко! Надоть тобі з всякою задницею на рожни спиратись... А ти, Лаптьов, також ослом таким видався... Якого, мать твоя кобила, дурака втелила!... Молчать!...

Полтавець замовк і сів на своє місце. Рязанець двацяту чашку чаю. Бенарабець, щоб згладити прикрий настрій, розпочав „врать".

— Еєее, вообче війна розїдає нашого брата. Коваленко, чи Лаптьов, чорт, диявол — всіх однако в грязюку все топче! — закроїв бесарабець.

Почав я, братці з самих, так сказати Карпат, коли нашого брата послали в перві бої на австрійця. Не війна це була, а церемоніяльний марш, парада. До наших ніг клались Галич, Львів, Перемишль. Закинули вуздечку на Карпати й дайош Вену!... (Дальше буде).

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ВАГА КООПЕРАЦІЇ.

Від кількох літ мойого побту на американському ґрунті я приглядаюсь уважно до українського суспільного життя. Мимоволі роблю порівнання з тим, що діється в рідному краю. Хоча наш нарід на своїх землях нині придавлений чужим наїзником, що взявся відразу в дикий спосіб давити наше суспільне життя, то, поминаючи хвилеве прогноблення, український нарід не піддається, а далі бореться за своє краще завтра. Наші брати на рідних землях добувають зо себе останні сили й боряться незломно, щоб довершити свого діла. Вони не лякаються ніяких тортур, розстрілів, тюрем, а кладуть свої голови за волю свого народу. І діється це не тільки під Польщею, але також під жорстокою Росією та в інших займанщинах.

Чим більше давили наш нарід вороги, чим більше спинювали його розріст та перешкаджали йому в його народній роботі, тим більше свідомости набирала наша суспільність, тим більшої енерґії і завзятости діставала вона до дальшої боротьби за наші національні ідеали.

По війні, коли ворог думав, що винищить наш нарід економічно, наша суспільність вхопилася кооперативного руху та почала закладати по всіх місцевостях ріжні торговельні і промислові кооперативи. Ворог почав перешкаджати цьому рухові, накладаючи на нього ріжні адміністраційні репресії, як теж пробуючи знищити їх шляхом конкуренції. Він витратив міліони на подібні польські підприємства, щоб вони задушили наші, ще заки вони вспіють як слід розвинутись. Одначе ворожі міліони пропали, а наші кооперативи таки вдержалися на поверхні життя та розвиваються до нині. Дух і завзяття українського народу пережили ці чорні хмари і нині ми можемо бачити, як продукти українського виробу продають в українських кооперативних склепах майже в кожній закутині української землі під Польщею. Наша кооперація здобула собі признання навіть за границею.

На жаль, на американській землі, на тій землі, де наші люди мають повну волю робити те, що для них корисне, де ніхто не робить їм ніяких перешкод у їх розвою, справи представляються дуже сумно. Дух кооператив ще не дійшов сюди, а замісць нього є недбальство, нехіть, а навіть зависть. А не треба забувати, що тут ми маємо не тільки свободу, але й більший відсоток усяких механіків, бізнесменів, як теж учених фінансістів та економістів. Тому час і пора взятися тут до праці на нашім кооперативнім полі.

Ми що року видаємо з власних кишень міліони нашого тяжко запрацьованого гроша і просто пхаємо його в чужі кишені. Аж сумно дивитися, як наші фармери, що так тяжко працюють на фармах, продають своє молоко по 3 і пів цента за пайнт, а ми мусимо платити за нього в місті два рази стільки. Решту залишають собі посередники, які від цеї надвишки багатіють та стають міліонерами. За фунт капусти наші фармери дістають по пів цента, а ми платимо 3 або 4 центи. Решту забирають посередники. Якраз кооперація має за завдання усунути це посередництво і постаратися, щоб ця надвишка залишилася в руках тих людей, що з одного боку самі виробляють ці продукти, а з другого боку тих, що їх безпосередньо спожитковують.

Українці мають у своїм характері ще багато хиб, які є перешкодою у розвою наших кооператив. Вони не мають довіря до себе й волять купувати у чужих. Нераз у рідному краю можна було подибати таких людей, що ходили купувати крам до жида, а вступали до свого лиш тоді, коли їм торба з крамом порвалася і коли треба було дістати за дурно нову торбу. Але проте кооперативний дух перемагав, наші кооперативи росли і нарід чимраз більше горнувся до них та чимраз більше розумів їх завдання.

Коли це можна було перевести на рідних землях, які придавлені політично й економічно ворогом, то чомуб цього не можна би було зробити тут в Америці, де є повна воля, і де наші люди значно більше гроша витрачують на своє життя, ніж наші брати за океаном?

Не викидаймо міліонів нашого гроша з кишені! Постараймося, щоб той гріш, який ми витрачуємо на наші життєві потреби, якось назад вертався до нас. Він вернеться до нас тільки шляхом кооператив. Крім того, коли ми пічнемо розвивати наші кооперативи, багато наших людей дістануть працю. Ми звикли йти до чужого за працею. Чому ми не можемо створити власних варстатів праці? На економічному полі в Америці ще є для нас великі можливости. Але мусимо взятися до праці. В тій цілі ми повинні влаштовувати кооперативні відчити та познайомлюватися ближче з кооперативним ділом.

С. Бучацький,
Ню Йорк, Н. Й.

УВАГА! ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ., Й ОКОЛИЦІ! УВАГА!

ЗАХОДАМИ УКРАЇНСЬКОГО ДЕМОКРАТИЧНОГО КЛЮБУ В ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ.

:——::——: відбудеться :——::——:

ВЕЛИКЕ ПЕРЕДВИБОРЧЕ ВІЧЕ

(UKRAINIAN RALLY)

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 25-ГО ЖОВТНЯ (OCTOBER) 1936 РОКУ

В УКРАЇНСЬКІМ НАРОДНІМ ДОМІ,
214-216 FULTON STREET, ELIZABETH, N. J.

Початок точно в годині 3-тій пополудні.

На вічу промовляти будуть: адвокат МИХАЙЛО ПІЗНАК з Ню Йорку, Commissioner W. J. McGOVERN, адвокат М. ВАГНЕР, Г. ЄВУСЯК з Джерзі Ситі, Н. Дж.; Майор Joseph P. Brophy, адвокат В. Мигло з Елизабет, Н. Дж., й інші бесідники та кандидати на стейтові, повітові та міські уряди.

Обовязком всіх громадян як старших так і молодших є, прийти на це віче, щоби не завстидатися перед своїми і чужими. Наша громада завсіди була на першім місці у всіх публичних виступах, тому мусимо всі як один прийти і на це віче, щоби галю заповнити і показати нашу зорганізовану силу. — Комітет. 248

В І Ч Е! В І Ч Е!

АМЕРИКАНСЬКИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ДЕМОКРАТИЧНИЙ КЛЮБ В НЮАРКУ, Н. ДЖ.

кличе всіх українців в Нюарку на це віче, де будуть говорити Mr. WAGNER з Джерзі Ситі й інші бесідники.

:——: Віче відбудеться :——:

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 25-ГО ЖОВТНЯ (OCTOBER) 1936 РОКУ

В НАРОДНІМ ДОМІ НА BEACON STREET, NEWARK, N. J.

Початок в годині 2-гій пополудні.

ЗА УРЯД: Микола Марад, голова; Андрій Мудравський, секр.

УКРАЇНСЬКА СЕКЦІЯ РЕСПУБЛИКАНСЬКОГО КОМІТЕТУ СТЕЙТУ НЮ ЙОРКУ

повідомляє українське громадянство цілого стейту Ню Йорку, що

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 25-ГО ЖОВТНЯ (OCTOBER) 1936 РОКУ

будуть виголошені на радіо в українській мові дві

ПОЛІТИЧНІ ПРОМОВИ

1-ша зо стації WBNX, на програмі Української Радіо Години між годиною 9—10 рано. Виголосить її добр. ВОЛОД КУПЧИНСЬКИЙ з Ню Йорку.

2-га буде виголошена з Ню Йорку через великі стації цілого стейту Ню Йорк (NEW YORK STATE WIDE HOOK-UP).

НА ЦІЙ ПРОГРАМІ БУДУТЬ:

F. TRUBEE DAVISON — бувший Асистент Секретаря Війни для авіяції, тепер голова чужо-національного департаменту нюйорського Стейтового Комітету.

EDWARD CORSI — бувший Комісар Еміґрації; він зложить привіт ґубернатора Ландона для громадян чужого походження.

Представники всіх чужих національностей виголосять коротші промови. ЕВГЕН СКОЦКО, з Ню Йорку, говоритиме від українців

Програма ця зачнеться в годині 5:30 пополудні, зо стації WINS — New York City, та буде передана через такі стації в цілому стейті:

WABY — Albany, N. Y. WMFF — Plattsburgh, N. Y. WSAY — Rochester, N. Y. WMBO — Auburn, N. Y. WBNY — Buffalo, N. Y.

УВАГА! НЮ БРИТЕН, КОНН.! УВАГА!

ЗА СТАРАННЯМ УКРАЇНСЬКОГО ЦЕРКОВНОГО ХОРУ, БРАТСТВ, ТОВАРИСТВ ТА ВСЕЇ УКРАЇНСЬКОЇ ГРОМАДИ

:——::——: відсвяткується :——::——:

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 1-ГО ЛИСТОПАДА (NOVEMBER) 1936 РОКУ

ВІСІМНАЦЯТЬ-ЛІТТЯ

УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТИ

В 9-тій рано церковні Богослуження, в 7-мій ввечір в церковній салі при WINTER & CLARK STREETS буде виставлена драма Т. Хоптяка, в трьох діях „НАШІ ГЕРОЇ". Після вистави

СВЯТОЧНИЙ КОНЦЕРТ

Вступ на салю 25 центів, для дітей 10 центів.

Увага: Позамісцевим гостям, незнаючим наших звичаїв, подаємо до відома, що всі імпрези нашого хору починаються точно на означений час. 248,54

Комітет Хору.

УВАГА! — УКРАЇНЦІ МІСТА НЮ ЙОРКУ І ОКОЛИЦІ!

ХОР О. Д. В. У. В НЮ ЙОРКУ

відограє песу в одній дії, з часів панщини в Україні

:——: під заг.: :——:

„САДОК ВИШНЕВИЙ КОЛО ХАТИ"

В. Лопушинського

В СУБОТУ, ДНЯ 24-ГО ЖОВТНЯ (OCTOBER) 1936 Р.

В УКРАЇНСЬКІМ НАРОДНІМ ДОМІ,
217-219 EAST 6th STREET, NEW YORK, N. Y.

ПО ВИСТАВІ БАЛЬ!

Початок точно в год. 8-мій ввечір. — Вступ 40 цнт.

Шановні Громадяни! Як відомо вам, Хор ОДВУ завсіди старається задоволити усіх своїми виступами деб то не було. Отже цим разом просимо вас піддержати цей Хор своєю приявністю на цій виставі — побачите гарну песу, в якій навіть діти виступають. Своєю приявністю на цім підприємстві ви поможете Хорові, який ширить красу української пісні не лише між своїми, але також і чужими. Просимо ще раз о численну участь! — **Управа Хору.** 248

Вступайте в члени Хору ОДВУ! Родичі, вписуйте своїх дітей до Хору. Проби хору: що вівтірка в У. Н. Домі, 217-219 E. 6-та вул., в годині 8-мій ввечір.

ПОЗІР! ГАРТФОРД, КОНН., І ОКОЛИЦЯ! ПОЗІР!

УКРАЇНСЬКИЙ АМАТОР ГУРТОК ПРИ КАТ. ЦЕРКВІ СВ. МИХАЇЛА

відограє комедію в 4-ох відслонах

„ПАН ШТУКАРЕВИЧ"

В СУБОТУ, ДНЯ 24-ГО ЖОВТНЯ (OCTOBER) 1936 РОКУ

В ГОДИНІ 7:30 ВВЕЧІР В УКР. САЛІ, 54 WYLLYS STREET.

По представленню БАЛЬ, тому представлення зачнеться точно, щоб був час танцювати. Просимо всіх прийти. Хто не прийде, то певно буде жалувати. 248

Комітет.

НОВИНА! НЮАРК, Н. ДЖ.! НОВИНА!

ТОВАРИСЬКУ ЗАБАВУ

ЗО СТАРОКРАЄВОЮ МУЗИКОЮ

:——: влаштовує :——:

70-тий ВІДДІЛ ОДВУ ім. СТ. БАНДЕРИ В НЮАРКУ

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 25-ГО ЖОВТНЯ (OCTOBER) 1936 РОКУ

В СІЧОВІЙ САЛІ, 229 SPRINGFIELD AVE., NEWARK, N. J.

Початок в годині 7-мій ввечір. — Вступ вільний для всіх!

ПРОГРАМА: 1. Старокраєві танці; 2. Стрілецькі пісні; 3. „Настоящий Марксист", комедія в одній дії; 4. перекуска; 5. Грошева нагорода за найкращий жарт; 6. Обговорення теперішнього політичного напруження в Европі; 7. Нагорода щасливої особи зо щасливим числом „1937 EMERSON RADIO-м".

Українки і українці, старші і молоді! Вас всіх щиро витає на цій забаві. — Комітет. 248

ПЕРЕСТОРОГА.

— Запамятай собі смаркачу, щоби ти не ходив мені над ріку, бо як утопишся, то мені й на очі не показуйся!

———o———

ЗООЛЬОҐІЯ.

— Біла мурашка складає 84,000 яєчок в одному дні.

— То щастя, що при цьому не кудкудакає.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

ШІКАҐО, ІЛЛ.

Військовий Баль.

В Шікаґо й околиці живе велике число бувших військових людей, комбатантів ріжних армій. Деякі з них вже старші віком, а деякі ще в силі віку, інші знову ще молоді, тут вже роджені хлопці, що відбули напів військовий вишкіл в обозах Сі-Сі-Сі.

Живемо в часі, коли до слова знову приходить військо, в часі, коли навіть найбільші миролюбці цього світу приходять до переконання, що коли хочеш миру, то готуйся до війни.

Війна не є благословенством людства і хоч нам в памяти страхіття світової війни, і таки нашої власної визвольної війни, то ми не хочемо замикати очей на те, що народ наш, з якого коріння й ми повстали, веде підготову до всенароднього зриву, до української національної революції.

Обовязком кожного українця доброї волі є проте допомогти тій українській мобілізації всенароднього гніву проти окупантів.

Отже якщо хочемо миру на всій Україні, то готуймося до війни. То не значить, що ми, бувші комбатанти ріжних армій, маємо таки в будучій українській війні надівати червоні черевики й військовий однострій. Будучність покаже, чи зайде така потреба для нас в Америці. Готуймося до війни моральною і матеріяльною піддержкою зорґанізованого українського націоналізму на рідних землях.

Щоби уможливити бувшим військовим, що розпорошені в районі Шікаґо, зійтися разом, другий відділ О.Д.В.У. в Шікаґо уладжує т. зв. „Військовий Баль". В часі листопадових днів, як слушно було представлено в часописі „Свобода", замало і нельоґічно є споминати героїв листопаду з 1918 року без піддержки тої великої справи, за яку вони вміли постояти і вмерти.

Тепер кожний матиме нагоду дістати нагороду (тому й тикети нумеровані), а попри те й допомогти визвольній боротьбі.

Інж. Степан Куропась,
був. однорічний вістун У.Г.А.

———o———

ШІКАҐО, ІЛЛ.

В справі спільного Листопадового Свята.

В „Свободі" з дня 9. жовтня бус допис з Шікаґа в справі спільного Листопадового Свята. У звязку зним подаю таке:

Окружна Управа ОДВУ рішила на зборах з дня 11. вересня святкувати в Шікаґо одно спільне Листопадове Свято. У виконанню ухвали розіслано до всіх народніх товариств, як запомогових так і церковних, з проханням вислати делеґатів на народи в справі згаданого свята. Наради були назначені на день 7. жовтня. Прибувші представники, що представляли старші й молодечі товариства, старалися всіми силами не допустити до цього, щоб були в громаді два Листопадові Свята і були рішені піти на ріжні можливі уступки. Та не помогло, бо противний табор не погодився на допущення до виконавчого комітету представників чотирьох відділів МУН. І ось тому 10 відділів ОДВУ і МУН влаштовують окреме свято при співучасти народніх та церковних товариств.

М. Риза, секр.

Між жінками.

— Я мому чоловікові не вірю ні слова!

— Я мому вірю, як говорить крізь сон!

Франк Чейка.

КОСА І КАМІНЬ

Елеґантна лімузина найновішої конструкції задержалася перед імпозантним домом Ґранд-готелю Імперіяль. З неї вискочив стрункий брюнет з гострими рисами обличча. Судячи по його рухах, він міг мати найвище 28 років, але гостра заглибина в лівому кутку уст та безліч дрібних морщин довкола очей робили його куди старшим. Рухом людини, звичної приказувати, прикликав дверника та велів йому заопікуватися клунками й самоходом. Не квапячися, закурив папіроску й повільною ходою поправцював до готелю. Лісту зголошень виповнив на імя Карла Єзерського, адвоката з Праги.

Карльсбад потопав у золотому промінні сонця. На головній променаді повно прохожих. Скрізь достаток і вдоволення. Першорядна капеля грала Штравса. Єзерський появився тут біля восьмої години ранку. Ясний, солідно викінчений отяг та елеґантний соломяний капелюх знаменито гармонізували з його чорнявою церою. Зупинився біля шатра з наміром щось купити. Нараз овіяло його гострим запахом парфуми. До шатра приступила елеґантна, ясноволоса дама. Їхні очі зустрілися. Її погляд, здавалось, був байдужий, хоч і не виключене, що за ним могли критися вульканічні пристрасті. Єзерський полагодив закупно й приступив до першого джерела, слідкуючи притому гарячим поглядом за ясноволосою, поки вона не пропала йому з очей.

В барі було майже порожно. Йшла якась невибаглива програма. Підмальована танечниця нудила гостей старими дотепами. Музиканти к у н я л и. Стрункий молодець із дбайливо уложеною зачіскою сидів тут, здавалось, без особливого зацікавлення. Завзято курив одну папіроску за одною. Щойно по північі почали напливати гості. Між ними особливу увагу звертала дама зо сріблистобілим волоссям. Поява на салі вимріяного ідеалу краси відсувала все інше на дальший плян. Дама в товаристві елеґантного мужчини засіла при столі поблизу Єзерського.

Джез заграв факстрота. Єзерський здригнувся. В своїй сусідці пізнав красуню з променади. Незамітно вклонився їй. А її очі говорили: „Дурню! Так радо танцюю — невжеж не попросиш мене ані до одного танцю?"

Музика заграла танґо. Єзерський вклонився незнайомій та попросив прекрасно.

— Коли можу вас ще раз побачити? — шепнув Єзерський зворушено. Звернула на нього свої карі очі, а викарміновані уста відповіли різко: — Ніколи! — Спохмурнів. При тім завважив на її руці обручку. Ненароком глипнув на її чоловіка. Не виглядало, щоб занадто цікавився поведенням своєї пані. Курив своє циґаро, пускаючи попід стелю клубки запашного диму з вдоволенням емерита.

Танець скінчився. Ґалянтно поцілував їй ручку та побажав доброї ночі.

Зморою тягнулись дальші дні Єзерського. Вперше в житті попав не на жарти в тенети кохання. Щоправда, кілька разів стрічав своє божество, на жаль, завжди в товаристві чоловіка.

Одної неділі вже доволі пізно їв у парку сніданок. Незнайома сиділа недалеко від нього. Виїмково сьогодні була сама. Зальотно подякувала за поздоровлення. Викуривши папіроску, встала й вільним кроком почала відходити. Єзерський зломано дивився на порожнє місце. Рукавичка, що її забула, чи може з розмислом залишила, вирвала його з отупіння. Вмить розплатився, вхопив ніжну рукавичку й подався за незнайомою. Доглянув її на сходах готелю. Це його заскочило. Адже мешкали під одним дахом. Портієр сказав йому, як вона зветься, та під котрим числом живе.

Майже нечутно застукав до дверей під вказаним числом і, не ждучи відповіди, ввійшов до середини. Стояла перед туалетним столиком і карміновала уста. Не проявляла найменшого збентеження. Подав їй рукавичку й зо скромністю ґімназіста оправдував свій крок. З усмішкою подякувала й запропонувала папіроску. Стояли близько себе. Гострий запах парфуми одурманював його. Миттю схопив її в обійми.

Одна хвилина й чар кохання розплився в жорстокій дійсности. Стояв віч-на-віч з... її чоловіком. Холодне дуло автоматичного револьвера було спрямоване просто йому в чоло. Задеревів. Відрухово оглянувся, але біля нього не було вже нікого. Пані встигла вже зникнуви в сусідній кімнаті. Не вспів видобути з себе ще ані слова, як напасник приказав сідати.

— Дуже жалію, що в першій хвилині не пустив вам кульку в лоб, — зачав. — Ваше щастя. Всеж-таки, пане докторе, ви, як людина багата, зложите мені зараз десять тисяч корон, щоб уникнути скандалу. Чи годитесь на цю пропозицію?

Єзерський вже цілковито опритомнів. Подразнено гриз уста. Попався нічого собі. Здобуваючись на найбільшу рівновагу, виняв портфель і спитав:

— Скільки ви сказали, пане директоре?

— Десять тисяч!

— Будь ласка, ось тут пять тисяч. Більше при собі не маю. Вистарчить, думаю, і цього. Всеж-таки і їх шкода. Новісінькі банкноти, щойно зпід праси й мусять іти в не надто чисті руки.

— Дякую, пані докторе, — відповів обманець. — Ми, цебто я й моя партнерка, задумали вас тільки провчити.

Ще того самого дня при касі філії Господарського Банку пишно одягнений добродій міняв кілька тисяч-коронових банкнотів. Як грім з ясного неба, його з місця замкнули разом із спільницею. Банкноти, як виявилося, були фальсифікатами.

Пер. Ю-роїк.

ТРЕНТОН, Н. ДЖ., 19. жовтня. — Тревога про донесені руйнуючі впливи американських колеґій не є усаднені, заявив нині вечір державний сенатор В. Варен Барбур з Ню Джерзі у своїй промові, виголошеній тут зо стації WTNJ. Сенатор Барбур був пізніше на зборах повіту Мерсер, які відбулися тут у Вор Меморіел Білдінг і на яких головним промовцем був Артур Г. Ванденберґ, державний сенатор з Мішіґен.

„Відносно закидів, що молоде покоління вчать неамериканських теорій і доктрин, сенатор Барбур заявив:

„Тут у повіті Мерсер є Прінстон, один з найбільших американських університетів. Прінстон, осідок науки, лежить недалеко Трентону, що є осідком уряду. Поки просвіта й уряд є в близькій стичности, ми не потребуємо боятися про будучність Америки.

„Ми сьогодня чуємо багато про руйнуючі впливи новітніх колеґій. Особливо нам кажуть, що найвищі школи сталися прибіжищем радикалізму і що нинішній колеґіяльний студент жде тільки на те, щоб дістати диплом і зараз забиратися до перевороту в Америці.

„Я думаю, що ми тревожимося зовсім безпотрібно. Молодь є гаряча й сміла. Щойно з дозрілістю приходить знання, що добрих річей не робиться в поспіху; що штука в урядуванню вимагає часу й безконечної дбалости.

„Ми не можемо нищити науки, бо нині вчать таких річей, яких не вчили вчора. Наша держава є спадком, котрий ми маємо від тих, що були перед нами. Ми певно противилисяб тому, якби наш поступ здержувано постановою тих, що закінчили свою працю перед нами. Отже таксамо ми не повинні ставити перепон поступові, щоб здержувати похід наступного покоління до більшого осягу.

„Ми не повинні боятися просвіти. Найбільшим ворогом доброї влади є неуцтво. Я бажаю, щоб студенти нашого молодшого покоління вчилися так багато, скільки лиш можуть. Як вони пізнають увесь терен, то ми можемо їм повірити, що вони виберуть добрий шлях.

„Коли форма нашої влади є, як ми віримо, найкращою з досі вироблених, то теперішні студенти, шукаючи знання, самі це винайдуть. Якщо у нашій владі є вроджені хиби — а хто може заперечити, що їх нема — наші студенти це також винайдуть. Якщо ми полишимо їм нашу владу як їх наслідство, то чи вони теж не мають права постановляти, яким шляхом має ця влада поступати? Відповідь на цей запит я лишаю вам самим". (п. огол.)

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ.

РОМ, Н. Й.

З гостини на політичних вязнів.

В неділю 11. жовтня відбулася в місцевім Народнім Домі повесільна гостина, яку справляв громадянин Йосиф Якубишин.

На цій забаві забрав слово Олекса Ґадз і зложивши господареві щирі побажання, закликав присутніх гостей не забути теж про ту боротьбу, що відеться нині на рідних землях, да просив зложити на політичних вязнів якийсь дар. Присутні зложили $5.35, яку то суму переслано через Обеднання на призначену ціль. Зложили такі особи: по $1: І. Лаврук, Т. Вітка, І. Ґада; по 50 ц.: О. Слободян, Н. Гладун; по 25 ц.: С. Словінський, Й. Янин, М. Ґолідалова, Я. Титул, Т. Гречкосій. Разом $5.35.

Гість.

У містечку горить хата. Вогнева сторожа працює в поті чола. Нараз до начальника сторожі підбігає хтось і каже, що вибухла пожежа в іншому місці.

Заскочений начальник відповідає:

— Таж бачите, що ми заняті, тепер нічого не дасться зробити. Одначе піддержуйте якось той вогонь самі, а за пів години ми вже там будемо.

ГАРНІ ЗУБИ, НЕ ЗДОРОВІ ЗУБИ.

(Подає д-р Л. Райс, комісар здоровля міста Ню Йорку).

Читаючи певні оголошення або слухаючи бесід на радіо, неодин може повірити, що вживання певного порошку до чищення зубів витворить милий успіх, що опісля піднесе людину під самі небеса до щастя та слави. Це треба розуміти як звичайний блоф. Хоч правда, що чисті зуби й уста посередньо причиняються для здоровля людини, то це не значить, щоб вірити нісенітницям, які пишеться в оголошеннях. Кожний повинен чистити зуби рано і вечором, а коли можливо, то й після кожного їдження. Крім здоровля, чищення зубів не має іншої цілі. Самими порошками не можна охоронитись від певних хворіб зубів та ясен.

Добрі зуби, в першій мірі, приходять унаслідок правильного та добре зрівноваженого харчу, котрий включає молоко та листкові ярини, цитринові овочі, а в додатку якнайбільше соняшного світла та стале і правильне відвідування дентиста. Що більше, піклування зубів повинно бути почате завчасу. Хто має діти від пять до дванацятьох років життя, повинен з ними негайно вдатись до дентиста, щоб можна було в час запобігти недомаганню зубів та ясен.

По суті річи модерні ліки постачають хосенних середників для зубів дитини ще перед її приходом на світ, а саме через припис правильної дієти для принадійної матери. Внаслідок того багато дітей родиться зі здоровими зародками зубів у яснах. Коли такі діти дістануть відповідний нагляд зі сторони дентиста, після двох років життя, їм виростуть крепкі та здорові зуби; одначе розуміється, якщо родичі допильнують, щоби діти діставали відповідний харч.

Як немовлята вимагають поживи, багатої у мінеральні солі, таксамо і дорослі люди повинні ступати по тій самій лінії щодо свого харчування. Вап та фосфор є необхідні для здоровля зубів, але до того треба вітамінів Ц. та Д. Це є одначе дуже простою справою. Цитринові овочі та ярини, особливо помідори, постачають вітаміну Ц.; а соняшне світло та рибячий тран вітаміну Д., коли молоко дає вап та фосфор.

Вдержуйте чистоту зубів, вживайте добірних харчів, відвідуйте дентиста реґулярно, якщо бажаєте для себе мати мало або зовсім ніяких клопотів зі своїми зубами. Добирайте середників до чищення зубів тільки таких, котрі мають медичну чи лікувальну силу.

ФЛІС.

НОВА ФАБРИКА МИЛА.

Українські купці і промисловці в Сокалі задумують урухомити фабрику мила „Центроторг". Крім того заходяться коло заснування крупярні, олійні та бетонярні.

УКРАЇНСЬКІ ГУРТІВНІ.

В Дрогобичі повстала нова приватно-торговельна гуртівня „Валка". Українську гуртівню заснував теж у Перемишлянах п. Ратушний. Її назва „Господарсько-Споживча Торговля".

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ